

Rok Polskich Olimpijczyków

W 100-lecie zdobycia pierwszego medalu olimpijskiego, w uznaniu zasług i wyjątkowego znaczenia występów polskich sportowców na igrzyskach olimpijskich Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustanowił rok 2024 Rokiem Polskich Olimpijczyków.

Honorowy Patronat nad wydarzeniami w Australii upamiętniającymi Rok Polskich Olimpijczyków objął Polski Komitet Olimpijski.

Polski Komitet Olimpijski

Pierwsze medale olimpijskie dla Polski

Miało to miejsce na VIII Igrzyskach Olimpijskich w Paryżu w 1924 roku, pierwszych igrzyskach olimpijskich, w których startowała reprezentacja Polski, po odzyskaniu niepodległości po 123 latach. W niedzielę 27 lipca 1924 r. drużyna kolarzy torowych w składzie: Józef Lange, Jan Łazarski, Tomasz Stankiewicz i Franciszek Szymczyk wywalczyła pierwszy polski srebrny medal. Kilkadziesiąt minut później Adam Królikiewicz na koniu Picador zdobył medal brązowy w konkursie skoków w jeździectwie. Był pierwszym Polakiem, który zdobył medal indywidualnie. Natomiast pierwszy złoty medal olimpijski dla Polski zdobyła Halina Konopacka w rzucie dyskiem 31 lipca 1928 r. na kolejnych IX Igrzyskach w Amsterdamie. Wygrała konkurs olimpijski dyskobolek wynikiem 39,62 m. ustanawiając jednocześnie rekord świata.

Do tej pory w 23 letnich i 24 zimowych igrzyskach olimpijskich wystąpiło łącznie 3012 polskich sportowców. Nasi zawodnicy zdobyli 321 medali: 79 złotych, 96 srebrnych i 146 brązowych.

*Adam Królikiewicz na koniu Picador.
Archiwum C. Harasimowicza, wnuka*

Halina Konopacka, Fot. Rekonstrukcja PAI

Pierwsze Igrzyska na Antypodach – Melbourne 1956

Australia była dwukrotnie gospodarzem letnich Igrzysk Olimpijskich były to XVI Igrzyska w Melbourne w 1956 roku i XXVII Igrzyska w Sydney w roku 2000.

Pierwsze igrzyska olimpijskie na Antypodach odbyły się w nietypowym terminie 22 listopada – 8 grudnia. Z uwagi na skomplikowane warunki dotyczące kwarantanny koni – zawody jeździeckie odbyły się wcześniej w Sztokholmie w dniach 10-17 czerwca. Pomimo wysokich kosztów związanych z podróżą do Australii olimpijska reprezentacja Polski przyleciała w 64-osobowym składzie (15 kobiet i 49 mężczyzn) startując w 9 dyscyplinach.

Złoty medal zdobyła lekkoatletka Elżbieta Duńska- Krzesińska (skok w dal).

Srebrne medale wywalczyli: lekkoatleta Janusz Sidło (rzut oszczepem), strzelec Adam Smelczyński (konkurencja rzutków), szermierz Jerzy Pawłowski (szabla), drużyna szermierzy - Marian Kuszewski, Zygmunt Pawlas, Jerzy Pawłowski, Andrzej Piątkowski, Wojciech Zabłocki i Ryszard Zub (szabla).

Na najniższym stopniu na podium stanęli: drużyna gimnastyczek - Dorota Horzonek, Natalia Kot, Helena Rakoczy, Danuta Stachow, Lidia Szczerbińska oraz Barbara Ślizowska (ćwiczenia z przyborem), bokserzy - Zbigniew Pietrzykowski i Henryk Niedźwiedzki oraz ciężarowiec Marian Zieliński.

Polska zdobyła łącznie 9 medali: 1 złoty, 4 srebrne i 4 brązowe, najwięcej ze wszystkich dotychczasowych startów. Tym wynikiem Polska znalazła się w klasyfikacji medalowej na wysokim 17. miejscu.

Warkocz „Złotej” Eli

Złota medalistka – Elżbieta Duńska-Krzesińska jedna z najwybitniejszych polskich lekkoatletek, specjalistka skoku w dal, była o włos od zdobycia srebra na Igrzyskach w Helsinkach (1952). Ślad długiego złotego warkocza odcisnięty na piasku uznano za punkt długości skoku od belki, zmniejszając tym wynik o 60 cm. Ostatecznie Polka wylądowała na 12 miejscu zamiast na drugim. Do igrzysk w Melbourne przystąpiła już z odpowiednio skróconą fryzurą, była w świetnej formie i bezapelacyjnie wywalczyła złoty medal.

Elżbieta Krzesińska, Fot. Rekonstrukcja PIA

Autor Edward Ałaszewski

Przykład fair-play Janusza Sidły

Medale w Melbourne zdobyło też kilka innych legend polskiego sportu. Fenomenalny oszczepnik Janusz Sidło w niesamowitych okolicznościach wywalczył srebro. Do Australii leciał jako faworyt do złota, kilka miesięcy wcześniej wynikiem 83,66 m pobił rekord świata.

W finałowym konkursie Sidło prowadzący do ostatniej kolejki (79,98 metrów), pożyczył swój oszczep największemu rywalowi – Egilowi Danielsenowi. Norweg radził sobie słabo, ale oszczep pożyczony od Sidły posłał na rekordową odległość 85,71 metrów. Tym samym odebrał Polakowi złoto, ale ten swoim gestem już na zawsze przeszedł do historii igrzysk.

Janusz Sidło, Fot. Rekonstrukcja PAI

Janusz Sidło, Fot. Archiwum Przeglądu Sportowego

Janusz Sidło gratuluje Egilowi złotego medalu, Własność R. Pieńkowskiej, córki

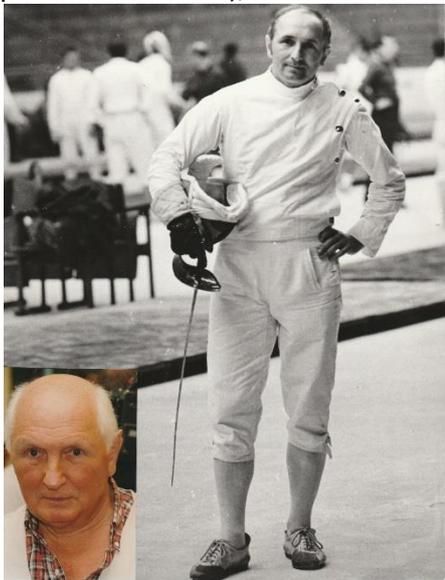
Multimedaliści pierwszy raz na podium

W Melbourne swoje pierwsze dwa srebrne medale olimpijskie zdobył pięciokrotny medalista olimpijski w historii, szablista Jerzy Pawłowski.

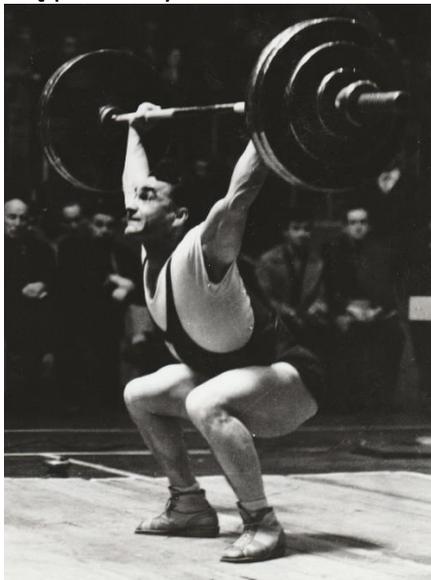
Brąz wywalczył pięściarz Zbigniew Pietrzykowski – jeden z najwybitniejszych członków słynnej drużyny Feliksa Stamma. Startował później na igrzyskach w Rzymie i Tokio i z każdych igrzysk przywiózł medal.

Na podium po raz pierwszy stanął również przedstawiciel podnoszenia ciężarów zdobywając brązowy medal. Był nim Marian Zieliński, który potem dokonał tej sztuki jeszcze dwukrotnie.

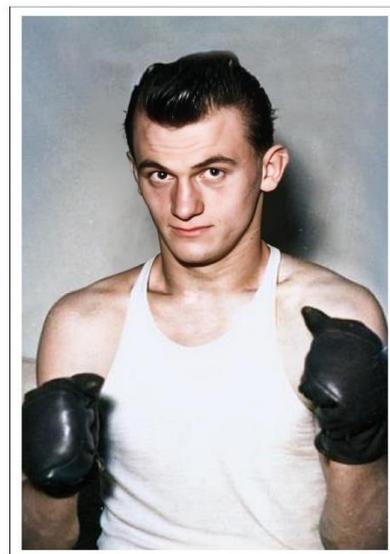
Adam Smelczyński, który wywalczył srebro, startował łącznie na sześciu igrzyskach olimpijskich (polski rekordzista), ale nie udało mu się powtórzyć sukcesu medalowego z Melbourne.

*Jerzy Pawłowski (na plnasy i kilka lat po zakończeniu kariery),
Fot. Mieczysław Świdorski*

*Marian Zieliński,
Fot. Mieczysław Świdorski*

*Zbigniew Pietrzykowski,
Fot. Rekonstrukcja PAI*

Polskie olimpijki osiadłe w Australii

Dwie olimpijki zamieszkały potem na stałe w Australii. Lidia Szczerbińska-Król (gimnastyczka) wróciła do Polski, ale wkrótce wyszła za mąż i wyemigrowała do Melbourne (zmarła w lutym 2024 roku), a Anna Wojtaszek- Bacson (9. miejsce w oszczepie) podczas igrzysk wyszła za mąż i do dzisiejszego dnia mieszka w Adelajdzie. Dwukrotnie reprezentowała Australię, na igrzyskach w Rzymie i Tokio.

Brązowe medalistki w gimnastyce. Lidia Szczerbińska-Król w dolnym rzędzie pierwsza z lewej strony, Fot. Rekonstrukcja PAI

Drugie Igrzyska na Antypodach – Sydney 2000

Czterdzieści cztery lata później Australia była ponownie gospodarzem XXVII letnich igrzysk olimpijskich, które odbyły się w dniach 15 września – 1 października w Sydney. Reprezentacja Polski liczyła 187 zawodników (58 kobiet i 129 mężczyzn), którzy znakomicie się spisali, startując w 19 dyscyplinach sportowych,

Złote medale zdobyli: lekkoatleci - Robert Korzeniowski (chód na 20 i 50 kilometrów), Szymon Ziółkowski i Kamila Skolimowska (rzut młotem), wioślarze - Tomasz Kucharski i Robert Sycz (dwójka wagi lekkiej) oraz strzelec Renata Mauer – Różańska (karabin standard – 3 pozycje).

Srebrne medale wywalczyli: ciężarowcy - Agata Wróbel i Szymon Kotęcki, kajakarze górscy - Krzysztof Kołomański i Michał Staniszewski (C2 slalom), drużyna florecistek - Sylwia Gruchała, Magdalena Mroczkiewicz, Anna Rybicka, Barbara Wolnicka oraz kajakarze - Paweł Baraszkiewicz i Daniel Jędraszko (C2 500 m).

Brąz zdobyli: gimnastyk Leszek Blanik (skok przez konia), kajakarki - Aneta Pastuszka i Beata Sokołowska (K2 500 m), kajakarze - Dariusz Białkowski, Grzegorz Kotowicz, Adam Seroczyński i Marek Witkowski (K4 na 1000 m)

Polska zdobyła łącznie 14 medali: 6 złotych, 5 srebrnych i 3 brązowe. Ten wynik uplasował nasz kraj w klasyfikacji medalowej na znaczącym 14. miejscu.

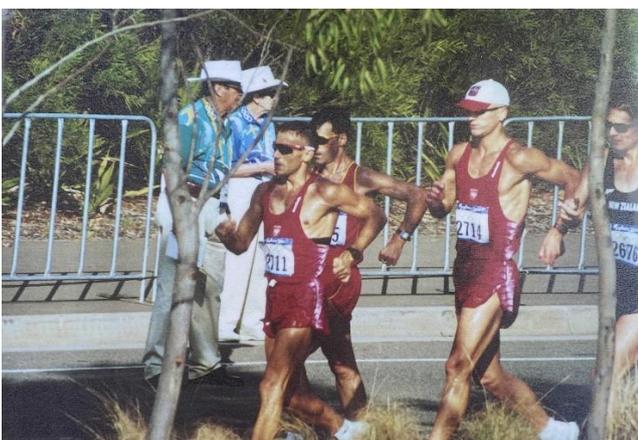
Kamila Skolimowska, Fot.St. Grzegorzcyk

Szymon Ziółkowski, Fot. Maciej Swaczyński

Dwa złote medale Korzeniowskiego

W historii tych igrzysk zapisały się okoliczności wywalczenia złota w dyscyplinie chodu na 20 kilometrów przez Roberta Korzeniowskiego. Korzeniowski przekroczył linię mety na drugiej pozycji. Podczas gdy Korzeniowski udzielał wywiadu na żywo, ogłoszono, że jego rywal, Meksykanin Bernardo Segura, został zdyskwalifikowany.

Robert Korzeniowski idzie po złoto, Fot. Maciej Swaczyński

Renata Mauer-Różańska, Fot. Archiwum

Początki wielkiej kariery

W Sydney wielką karierę, choć jeszcze bez medalu, zaczęła 17-letnia Otylia Jędrzejczak (pamiętny błąd techniczny przy nawrocie na 100 m motylkiem), późniejsza mistrzyni olimpijska i dwukrotna srebrna medalistka (Ateny 2004). Tak się składa, że debiutował wówczas także 15-letni pływak amerykański Michael Phelps, który w całej karierze zdobył 28 medali olimpijskich, w tym 23 złote.

Jedyne igrzyska polskich koszykarek

To były jedyne, jak dotąd, igrzyska z udziałem polskich koszykarek. Mistrzyni Europy (1999) zajęły 8 miejsce na igrzyskach i były wówczas najślabszą drużyną spośród czterech europejskich, choć przygotowywały się w USA w serii turniejów z udziałem Amerykanek, Australijek i Brazylijek. To było pokolenie niewykorzystanych szans. Zespół, który miał w składzie znakomite zawodniczki, m.in. najwyższą koszykarkę świata, Małgosię Dydek (213 cm wzrostu) oraz inne indywidualności europejskiej miary (Sylwia Wlazlak, Krystyna Lara, Elżbieta Nowak), zdobył tylko 1 medal (złoto Mistrzostw Europy 1999) i tylko raz zakwalifikował się na igrzyska, zajmując - jako mistrz Europy - najniższe miejsce spośród 4 europejskich drużyn (5. Francja, 6. Rosja, 7. Słowacja, 8. Polska).

Przedolimpijski turniej w Spale, od lewej stoją: A.Wielebnowska, I.Mądra, K.Dydek, A.Nowakowski (II trener), siedzą od lewej: J.Cupryś i M.Dydek, w środku T.Herkt (I trener). Fot. Archiwum M.Kondraciuka

Na olimpijskiej arenie. Fot. Archiwum M.Kwiatkowskiej

Wkład Polaków z Australii do Igrzysk

Konkurs na projekt medali igrzysk olimpijskich w Sydney wygrał polski artysta, rzeźbiarz, medalier i projektant Królewskiej Mennicy Australijskiej, Wojciech Pietranik, zamieszkały w Canberze.

Najważniejszy obiekt igrzysk – Stadium Australia, mogący pomieścić aż 110 tys. widzów, został zbudowany pod kierownictwem polskiego inżyniera Edmunda Obiały, który pełnił też funkcję attaché olimpijskiego polskiej reprezentacji podczas igrzysk.

W 1997 roku, z inicjatywy byłych sportowców zamieszkałych w Australii, powstała Polonijna Rada Sportowa „Olimpol”, organizacja partnerska Polskiego Komitetu Olimpijskiego (PKOl), Ministerstwa Sportu i Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego. Olimpol, liczący ponad 150 aktywnych członków, służył pomocą logistyczną polskim olimpijczykom wszystkich dyscyplin przyjeżdżającym na zawody rekonesansowe przed igrzyskami i w czasie igrzysk.

W czasie igrzysk Olimpol zorganizował Centrum Kultury i Promocji Polski na terenie Klubu Polskiego w Ashfield. Odbywały się tam spotkania z polskimi medalistami oraz była wydawana Gazeta Olimpijska wspólnymi siłami „Tygodnika Polskiego” i „Expressu Wieczornego”.

Legendarni medaliści olimpijscy

PKOl pierwszy raz wyszedł z inicjatywą, aby 15 zasłużonych medalistów olimpijskich z poprzednich igrzysk zaprosić na pokład samolotu czarterowego przywożącego polskich sportowców do Australii i zaopatrzyć ich w bilety na areny olimpijskie. Natomiast Polonia australijska zadbała o ich zakwaterowanie oraz organizację czasu. Legendarni medaliści byli gośćmi Polonii w prywatnych domach. Wspólnie ze swoimi gospodarzami dopingowali na zawodach oraz uczestniczyli w wydarzeniach polonijnych. Byli to - bokserzy Zbigniew Pietrzykowski, Leszek Drogosz, Józef Grudzień, Wiesław Rudkowski, lekkoatleci - Zdzisław Krzyżkowiak, Kazimierz Zimny, Jan Werner i Maria Kwaśniewska-Maleszewska, kajakarze - Władysław Zieliński i Marek Łbik, zapaśnik Andrzej Supron, szermierze - Wojciech Zabłocki i Jacek Bierkowski oraz kolarz Tadeusz Mytnik.

Legendy olimpijskie w Klubie Polskim w Ashfiel będącym Centrum Kultury, Informacji i Promocji Polski w czasie IO, Fot. M.Swaczyński

Wydarzenia Roku Polskich Olimpijczyków w Australii

Prezydium Rady Naczelnej wraz z organizacjami członkowskimi organizuje szereg wydarzeń, świętujących Rok Polskich Olimpijczyków. W ciągu całego roku w różnych stanach Australii odbędą się lub już się odbyły:

- Polonijne Biegi Niepodległości 1918 (VII edycja) pod hasłem „Biegnijmy na chwałę Niepodległej w Roku Polskich Olimpijczyków”. W Melbourne Bieg odbył się podczas Świąta Sportowego w niedzielę 24 lutego, a w Brisbane w niedzielę 19 maja 2024 r. Odbędą się jeszcze Biegi w Adelajdzie, Perth i Sydney.
- Rozpoczęto prace nad wystawą (slajdy) z roboczym tytułem „Polskie Igrzyska na Antypodach”. Wystawa będzie zawierać również informacje o losach polskich olimpijczyków osiadłych w Australii, a także rys historyczny dotyczący udziału polskich sportowców w igrzyskach (statystyka medali, liczba naszych reprezentantów, multimedaliści).
- Kulminacyjne wydarzenie zaplanowane jest na październik 2024 r. i będzie częścią uroczystego jubileuszu 75-lecia najstarszego polonijnego klubu sportowego w Australii – Polonia Sports Club w Plumpton (Sydney). Będą w nim uczestniczyć również Australijczycy. W planie jest między innymi wystawa plakatów igrzysk olimpijskich, ekspozycji rekwizytów i pamiątek olimpijskich oraz spotkania z polskimi medalistami olimpijskimi.

Klub Sportowy „Polonia” gościł w przeszłości wielu medalistów olimpijskich oraz legend polskiego sportu. Byli to m.in. Irena Szewińska, Bronisław Malinowski, Kazimierz Zimny, Leszek Drogosz, Zbigniew Pietrzykowski, Tomasz Adamek, legendarny trener Kazimierz Górski i wielu innych. Prezydium RNPA wraz z zarządem Klubu Sportowego w Plumpton czyni starania, aby polscy medaliści olimpijscy byli również obecni na tym historycznym spotkaniu w październiku br.

Inicjatywa obchodów Roku Polskich Olimpijczyków ma na celu:

- umacnianie więzi z ojczyzną Polonii i Polaków mieszkających poza granicami kraju;
- zespolenie Polonii australijskiej - włączenie wszystkich pokoleń, a szczególnie młodzieży do wspólnych inicjatyw w ciągu roku. Wydarzenia sportowe jednoczą ludzi ponad wszelkimi podziałami;
- promowanie wizerunku Polski oraz Polonii wśród wielokulturowego społeczeństwa oraz przypomnienie Polakom i Australijczykom o ważnych wydarzeniach jakimi są sukcesy polskich sportowców w ponad 100-letniej historii.

Zapraszamy wszystkich do udziału w wydarzeniach.

Opracowała Małgorzata Kwiatkowska